

TOMMARPSÅN

Björnbäcken

Sillavadsån SV om Tunbyholmssjön

Tommarpsån vid väg 11, mot S

Kippabäcken mot N

Faunistiska fakta:

Tommarpsån har en mycket art- och individrik bottenfauna

Summa påträffade taxa 1977–2017: 162 taxa (23 lokaler)

Summa påträffade taxa 2006: 77 taxa (8 lokaler)

Tommarpsån Bjärsjö

Summa påträffade taxa 2007: 44 taxa (1 lokal)

Summa påträffade taxa 2008: 48 taxa (1 lokal)

Summa påträffade taxa 2009: 47 taxa (1 lokal)

Summa påträffade taxa april 2011: 37 taxa (1 lokal)

Summa påträffade taxa okt 2011: 43 taxa (1 lokal)

Summa påträffade taxa 2012: 45 taxa (1 lokal)

Summa påträffade taxa 2013: 49 taxa (1 lokal)

Summa påträffade taxa 2014: 47 taxa (1 lokal)

Summa påträffade taxa 2015: 49 taxa (1 lokal)

Summa påträffade taxa 2016: 45 taxa (1 lokal)

Summa påträffade taxa 2017: 47 taxa (1 lokal)

Komstadsån, NV Gårdlösa

Summa påträffade taxa 2007:	42 taxa (1 lokal)
Summa påträffade taxa 2008:	42 taxa (1 lokal)
Summa påträffade taxa 2009:	42 taxa (1 lokal)
Summa påträffade taxa april 2011:	39 taxa (1 lokal)
Summa påträffade taxa okt 2011:	37 taxa (1 lokal)
Summa påträffade taxa 2012:	36 taxa (1 lokal)
Summa påträffade taxa 2013:	41 taxa (1 lokal)
Summa påträffade taxa 2014:	41 taxa (1 lokal)
Summa påträffade taxa 2015:	40 taxa (1 lokal)
Summa påträffade taxa 2016:	38 taxa (1 lokal)
Summa påträffade taxa 2017:	38 taxa (1 lokal)

Artrikaste lokal, 54 taxa: Sillavadsån uppstr Smedstorpsdammen (2006)
 Antal rödlistade bottenfaunaarter: 5

Fynd av rödlistade arter**Starkt hotad (EN)**

Den tjockskaliga målarmusslan (*Unio crassus*) hittades i ett ca 1,5 cm långt exemplar hösten 2011 vid lokalen NV Gårdlösa, i ett mindre exemplar på samma ställe 2014 samt ett större ex 2015. 2017 hittades en vuxen mussla på samma lokal.

Sårbar (VU)

Nattsländan *Agapetus fuscipes* – Björnbäcken upp Måselycketippen, 8 ex 2000

Nära hotad (NT)

Nattsländan *Ecclisopteryx dalecarlica* – biflödet Kippabäcken, 7 ex 1994

Nattsländan *Odontocerum albicorne* – Sillavadsån, Västholm, V Tunbyholm, 5 ex 2006

Snäckan *Anisus spirorbis (leucostoma)* – biflödet Kippabäcken, 1 ex 1996

Tidigare rödlistade arter:

Skalbaggen *Riolus cupreus* – Tommarpsån, Bjärsjö, 1 ex 2006, 6 ex 2007, 1 ex 2008, 72 ex 2009, 2 ex april 2011, 40 ex 2012, 34 ex 2013, 77 ex 2014, 40 ex 2015, 69 ex 2016, 400 ex 2017

Skalbaggen *Hydraena pulchella* – Sillavadsån ned Smedstorpsdammen, 1 ex 2006

Karaktäristisk fauna i ån 2006

De **översta delarna** av avrinningsområdet är flacka och utgörs till stor del av igenväxta våtmarker och fuktskog. De uppodlade delarna är dikade och kanaliserade med djupt nergrävda vattendrag som har dåligt fall och dyga bottnar, som t ex norr om Onslunda. Risk för uttorkning finns i vissa delar. Vattnet är humöst. Inga prover togs i det övre området 2006 på grund av olämpliga bottnar.

I jordbruksområdet **sydväst om Tunbyholmssjön** är vattendraget rätat och djupt nedskuret, men med sten/grusbotten och bra fall samt trädriddå. Faunan är renvattenpräglad med den renvattenkrävande bäckvattenbaggen *Limnius volckmari* som dominerande art. Övriga karaktäristiska arter är dagsländorna *Baetis rhodani*, *Baetis muticus*, nattsländorna *Rhyacophila nubila*, *Odontocerum albicorne*, bäcksländorna

Leuctra hippopus, *Capnia bifrons*, skalbaggar *Elmis aenea*, *Hydraena gracilis* och knottlarver (*Simuliidae*).

Sillavadsåns nedre delar och Komstadån har bitvis ett naturligt, meandrande lopp med bra fall och lämplig botten för bottenfaunaundersökning. Faunan är mycket artrik och domineras av bäckvattenbaggen *Limnius volckmari*. Förutom de arter som nämnts ovan är följande arter karaktäristiska för denna sträcka: dagsländorna *Ephemera danica*, *Heptagenia sulphurea*, bäcksländorna *Protonemura meyeri*, *Amphinemura borealis*, nattsländorna *Hydropsyche saxonica*, *Agapetus ochripes*, *Silo pallipes* samt sötvattensmärlan *Gammarus pulex*.

I de nedre delarna, **mellan Gärsnäs och Ö Tommarp** är ån rätad och fördjupad med lugnflytande vatten och dyg botten, olämplig för bottenfaunaundersökning.

En bit **nedströms Ö Tommarp** har ån kvar sitt meandrande lopp på ca 1 mils sträcka och där finns partier med bra fall och lämpliga bottnar för bottenfaunaundersökning. Vegetationsrika partier domineras av sötvattensmärla (*Gammarus pulex*) och dagsländan *Baetis rhodani*, medan bäckvattenbaggar fortfarande domineras sten- och grusbottarna. Endast en bäcksländeart förekommer, *Taeniopteryx nebulosa*. Bland dagsländorna saknas *Baetis muticus* och *Ephemera danica*, vilka var vanliga längre uppströms, och nattsländan *Agapetus ochripes* är inte så vanlig. Snäckfaunan är artrikare i nedre loppet med bl a *Bithynia tentaculata* och *Theodoxus fluviatilis*.

Tommarpsån nedersta lopp, väster om Simrishamn, har sanddominerad botten, där faunan är betydligt art- och individfattigare. Ån är bitvis lugnflytande och lämpar sig inte för bottenfaunaprovtagning.

Biflödet **Listarumsån** domineras av dagsländan *Baetis rhodani* och sötvattensmärla (*Gammarus pulex*). Både renvatten- och smutsvattenarter förekommer och faunan är artrik.

Biflödet **Kippabäcken** är jordbruksdominerat. I nedre delen har bäcken bra fall och omges av betesmarker. Skuggning saknas och bäcken är igenväxt. Här är faunan artfattig och domineras av tåliga arter som dagsländan *Baetis rhodani*, sötvattensmärla (*Gammarus pulex*) och knottlarver (*Simuliidae*). Övriga arter förekommer endast i enstaka exemplar.

Biflödet från Hammenhög är rätad och fördjupad och saknar mestadels skyddszon. I vissa delar är vattendragets kanter lodräta. Där skuggning saknas är vattendraget igenväxt. Arter som gynnas av organiska utsläpp domineras; sötvattensgråsugga (*Asellus aquaticus*) och den filtrerande nattsländan *Hydropsyche angustipennis*. Även sötvattensmärlan (*Gammarus pulex*) är vanlig, medan dagsländan *Baetis rhodani*, som också brukar dominera i denna typ av bäck, endast finns i enstaka exemplar. Övriga arter finns i enstaka ex, och bäcksländor saknas helt.

Föroreningspåverkan

Föroreningspåverkan är **obetydlig** i huvudfårens övre delar (Sillavadsån – Komstadån). Måseletypens påverkan har inte kunnat undersökas eftersom inga lämpliga

bottenfaunalokaler finns nedströms tippen. I Sillavadsån nedströms Tunbyholmssjön märks ingen föroreningspåverkan på bottenfaunan.

I Tommarpsåns huvudfåra, från Gärsnäs till Simrishamn, förekommer fler föroreningsindikerande arter och en **måttlig** föroreningspåverkan märks, i huvudsak orsakad av jordbrukspåverkan, både genom att den fysiska miljön förändrats (rätning, fördjupning, rensning) och genom näringsbelastning och kemisk påverkan på vattenkvaliteten. På vissa sträckor, där bottenbeskaffenheten är mycket bra, kan bottenfaunan både vara artrikare och individrikare än i de mera opåverkade delarna uppströms. Denna effekt syns ofta vid näringsbelastning upp till en viss nivå.

I biflödet Listarumsån är föroreningspåverkan **svag**.

I biflödet **Kippabäcken** är föroreningspåverkan **måttlig**, i huvudsak orsakad av jordbrukspåverkan, men inte av organisk typ.

Biflödet från Hammenhög har en **betydlig** föroreningspåverkan av organisk typ, typisk för avloppspåverkan.

Indikatorarter i Tommarpsån

Positiva

Limnius volckmari – en renvattenkrävande bäckvattenbagge som tål höga näringshalter

Elmis aenea - en renvattenkrävande bäckvattenbagge som tål höga näringshalter

Baetis muticus – en dagslända som bl a inte tål stark jordbrukspåverkan

Ephemera danica – en renvattenkrävande dagslända som är flerårig

Heptagenia sulphurea – en renvattenkrävande dagslända som kräver bra bottenförhållanden

Agapetus ochripes – en nattslända som bl a inte tål stark jordbrukspåverkan

Odontocerum albicorne – en renvattenkrävande nattslända som inte tål grumling, vill ha kallt vatten och trädbevuxen omgivning

Rhyacophila nubila – en syrgaskrävande nattslända som tål höga näringshalter

Silo pallipes – en renvattenkrävande nattslända som vill ha rensad botten

Negativa

Erpobdella octoculata – en igel som gynnas av organiska utsläpp

Sphaerium sp. – en mussla som gynnas av organiska utsläpp

Asellus aquaticus – sötvattensgråsugga, gynnas av organiska utsläpp

Hydropsyche angustipennis – en nattslända som gynnas av organiska utsläpp

Djurgrupper i Tommarpsån

I tabellen nedan redovisas antal påträffade arter inom olika djurgrupper 1977-2006

Latin	Svenska	Artantal
Hydrozoa	Polypdjur	0
Turbellaria	Virvelmaskar	4
Nematoda	Rundmaskar	1
Gastropoda	Snäckor	12
Bivalvia	Musslor	2
Oligochaeta	Glattmaskar	4

Latin	Svenska	Artantal
Hirudinea	Iglar	7
Crustacea	Kräftdjur	4
Araneae	Spindlar	1
Acarida	Vattenkvalster	1
Collembola	Hoppstjärter	1
Ephemeroptera	Dagsländor	13
Plecoptera	Bäcksländor	12
Odonata	Trollsländor	2
Coleoptera	Skalbaggar	19
Hemiptera	Skinbaggar	5
Megaloptera	Sävsländor	1
Neuroptera	Nätvingar	0
Lepidoptera	Fjärilar	1
Trichoptera	Nattsländor	36
Diptera	Tvåvingar	16

Bottenfauna i Tommarpsån – total artlista

I tabellen nedan redovisas en total artlista för de 23 undersökta lokalerna 1977-2006. Totalt antal taxa 142. Det sammanlagda antalet påträffade individer redovisas också, vilket ger ett ungefärligt mått på hur vanlig arten är.

Art	Totalt
Virvelmaskar	
Planaria-Dugesia	1
Planaria torva	8
Polycelis sp.	18
Dendrocoelum lacteum	10
Nematoda	10
Theodoxus fluviatilis	4
Bithynia tentaculata	16
Valvata piscinalis	2
Lymnaea stagnalis	1
Stagnicola palustris	2
Stagnicola sp.	2
Radix auricularia	1
Radix balthica/labiata	17
Ancylus fluviatilis	18
Anisus leucostoma	2
Bathyomphalus contortus	2
Gyraulus albus	1
Physa fontinalis	1
Sphaerium corneum	12
Sphaerium sp.	1003
Pisidium sp.	264
Oligochaeta övriga	2464

Art	Totalt
Eiseniella tetraedra	181
Lumbriculidae	1
Tubificidae	4
Glossiphonia complanata	17
Glossiphonia concolor	2
Glossiphonia sp.	6
Batrachobdella paludosa	1
Helobdella stagnalis	55
Haemopsis sanguisuga	3
Erpobdella octoculata	165
Dina lineata	6
Trichoniscus sp?	1
Asellus aquaticus	544
Gammarus pulex	17568
Ostracoda	1
Arachnida obst	4
Argyroneta aquatica	1
Hydracarina	197
Collembola	2
Baetis muticus	399
Baetis niger	219
Baetis rhodani	4743
Baetis vernus	85
Baetis sp.	304
Centroptilum luteolum	38
Siphonurus aestivalis	1
Siphonurus sp.	1
Heptagenia fuscogrisea	64
Heptagenia sulphurea	153
Leptophlebia marginata	7
Leptophlebia sp.	3
Ephemera danica	397
Ephemera sp.	40
Ephemerella ignita	5
Caenis rivulorum	2
Isoperla difformis	202
Isoperla grammatica	21
Isoperla sp.	86
Taeniopteryx nebulosa	22
Brachyptera risi	1
Amphinemura borealis	6
Nemoura avicularis	7
Nemoura cinerea	73
Protonemura meyeri	42
Capnia bifrons	18
Capnia sp.	38

Art	Totalt
Leuctra hippopus	327
Leuctra nigra	3
Leuctra fusca	26
Calopteryx splendens	3
Gyrinidae	2
Gyrinus sp.	1
Orectochilus villosus	51
Haliplidae	2
Brychius elevatus	4
Halipus sp.	2
Dytiscidae	2
Nebrioporus depressus	1
Colymbetinae	2
Platambus maculatus	6
Agabus sp.	1
Elmis aenea	1462
Oulimnius troglodytes	2
Oulimnius tuberculatus	55
Oulimnius sp.	99
Limnius volckmari	3051
Riolus cupreus	1
Scirtidae	2
Elodes sp.	8
Scirtes sp.	2
Hydraena gracilis	198
Hydraena pulchella	1
Hydraena riparia	14
Hydraena sp.	28
Limnebius sp.	2
Hydrophilidae	2
Anacaena sp.	4
Velia caprai	1
Velia sp.	2
Gerris sp.	1
Notonecta glauca	1
Corixinae	2
Sigara sp.	1
Micronecta sp.	1
Sialis lutaria	2
Lepidoptera obest	2
Rhyacophila nubila	106
Rhyacophila sp.	42
Agapetus fuscipes	8
Agapetus ochripes	353
Agapetus sp.	18
Hydroptila sp.	1

Art	Totalt
<i>Lype phaeopa</i>	4
<i>Tinodes waeneri</i>	1
<i>Plectrocnemia conspersa</i>	25
<i>Plectrocnemia</i> sp.	2
<i>Polycentropus flavomaculatus</i>	144
<i>Polycentropus irroratus</i>	10
<i>Hydropsyche angustipennis</i>	1218
<i>Hydropsyche pellucidula</i>	572
<i>Hydropsyche saxonica</i>	10
<i>Hydropsyche siltalai</i>	1102
<i>Lepidostoma hirtum</i>	39
Limnephilidae	158
<i>Ecclisopteryx dalecarlica</i>	14
<i>Chaetopteryx-Annitella</i>	2
<i>Anobolia</i> sp.	8
<i>Limnephilus extricatus?</i>	2
<i>Limnephilus flavicornis?</i>	2
<i>Limnephilus lunatus?</i>	2
<i>Limnephilus rhombicus?</i>	1
<i>Limnephilus</i> sp.	2
<i>Halesus digitatus</i>	13
<i>Halesus</i> sp.	8
<i>Micropterna sequax</i>	11
<i>Potamophylax cingulatus</i>	1
<i>Potamophylax latipennis</i>	23
<i>Potamophylax</i> sp.	1
Övriga Limnephilidae	10
Goeridae	6
<i>Goera pilosa</i>	6
<i>Silo pallipes</i>	41
Beraeidae	2
Sericostomatidae	4
<i>Sericostoma personatum</i>	61
<i>Notidobia ciliaris</i>	3
<i>Odontocerum albicorne</i>	5
<i>Athripsodes</i> sp. (bilineatus-typ)	2
<i>Athripsodes cinereus</i>	37
<i>Athripsodes</i> sp.	61
<i>Ceraclea dissimilis</i>	1
<i>Tipula</i> sp.	11
<i>Dicranota</i> sp.	442
Hexatminae	12
<i>Eloeophila</i> sp.	11
<i>Hexatoma</i> sp.	2
<i>Neolimnomyia batava</i>	8
<i>Neolimnomyia</i> sp.	1

Art	Totalt
Pilaria sp.	2
Limoniinae	8
Psychodidae	4
Pericomini	1
Dixidae	2
Ptychoptera sp.	2
Simuliidae	3914
Ceratopogonidae	19
Heleinae	112
Chironomidae	4434
Tabanidae	12
Empididae	64
Hemerodromia sp.	22
Muscidae	58
Limnophora sp.	9